

LY I SOCIALIZACIJA – tai ly i vaidmen perteikimo procesas. Socializacijos proceso metu individai, perima ir suvokia visuomen s l kes ius, išmoksta savo ly iai b dingo elgesio. LS prasideda vaikyst je ir yra takojama visos socialin s aplinkos (šeimos, mokyklos, medij ir pan.). LS proces aiškina trys ly i vaidmen socializacijos teorijos: *socialinio išmokimo*, *kognityvin*, *psichoanalitin*.

Socialinio išmokimo teorija teigia, jog vaikas mokosi tinkamo elgesio, atitinkan io jo lyt , steb damas kitus žmones. Tai vyksta per paskatinimo ir baudimo mechanizmus – už tinkam savo ly iai elges vaikas – paskatinamas, o už netinkam , kitai ly iai b ding , bus baudžiamas. Berniukas yra skatinamas, kuomet imituoja t vo elges ir baudžiamas, kuomet seka motinos elgesio pavyzdžiu. Atitinkamai, mergait bus skatinama ir baudžiama atvirkš iai.

Kognityvin teorija teigia, jog mokymasis b ti vyru ar moterimi reiškia taisykli , apibr žian i ly i vaidmenis, supratimo ir interpretavimo proces . Ši teorija tvirtina, kad pirmiausia savo lyt vaikai sis monina kaip nekintam veiksni . Iki trej met jis ima priskirti save ir kitus moteriškajai arba vyriškajai ly iai. Teigiama, jog kai vaikas suvokia savo lyties nekintamum , jis pradeda stengtis b ti tinkamas savo lyties grup s narys, atitinkamai elgtis bei gyti ar išsaugoti savo lyties bruožus.

Psichoanalitin kryptis ly i socializacijoje akcentuoja modeliavimo ir tapatinimosi procesus. Modeliavimas žymi, jog vaikas stebi t v elges ir j imituoja. Tapatinimasis reiškia, jog vaikas skatinamas tam tikr jausm (meil s ar baim s), susitapatina su savo lyties t vu: mergait tapatina save su motina, berniukas – su t vu. Z. Froidas susitapatini mo procesus aiškina teigdamas, jog berniukai patiria *Edipo*, o mergait s – *Elektros* kompleks . S kmingai veikus šiuos kompleksus, išmokstamas tinkamos lyties vaidmuo ir gyjamos tinkamos savyb s.

Literat ra:

Isabella Cresi. *Socialization and Gender Roles within the Family: a Study on Adolescents and their Parents in Great Britain*. Italy: Cathilic University of Milan.

Judith L. Evans. *Both Halves of Sky: Gender Socialization in the Early Yeahrs*// *Coordinators' Noteook No. 20, 1997*

V. Šidlauskien